

บทที่ 6 บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการที่จะศึกษาโครงสร้างของอุตสาหกรรมเซรามิกในระดับประเทศ และในระดับจังหวัดที่ทำการศึกษา คือ จังหวัดลำปาง ในด้านของความเป็นมาของอุตสาหกรรมเซรามิก แหล่งที่ทำการผลิต และแหล่งของวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการผลิต รวมไปถึงการศึกษาในด้านของภาวะการผลิต ปริมาณการผลิต การจำหน่ายภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ โครงสร้างต้นทุนการผลิต ศึกษาถึงนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเซรามิก รวมทั้งวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิกของไทย เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาการใช้ทรัพยากรภายในประเทศของอุตสาหกรรมเซรามิก ในจังหวัดลำปาง โดยอาศัยแบบจำลองที่ใช้ในโปรแกรม (Policy Analysis Matrix : PAM) โดยมีอัตราส่วนต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) เป็นเครื่องมือในการศึกษาความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ทำการศึกษาทั้ง 2 ประเภท คือ เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และ ของชำร่วยและเครื่องประดับ และจากการศึกษาจะทำให้ทราบอัตราการคุ้มครองตามราคา (NRP) ของอุตสาหกรรมเซรามิกทั้ง 2 ประเภทที่ทำการศึกษา ภายใต้การดำเนินมาตรการคุ้มครองอุตสาหกรรมเซรามิกของประเทศไทย นอกจากนี้ ยังทำการศึกษาภาวะการแข่งขันอุตสาหกรรมเซรามิกของไทยในตลาดต่าง ๆ ที่สำคัญ และผลจากการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของประเทศจีน รวมถึงผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ต่ออุตสาหกรรมเซรามิกของประเทศไทย

6.1 การศึกษาโครงสร้างของอุตสาหกรรมเซรามิก

อุตสาหกรรมเซรามิกในประเทศไทยมีการดำเนินการผลิตมานานในรูปแบบของอุตสาหกรรมในครัวเรือน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ และไม่มีหลากหลาย ต่อมาได้มีการร่วมทุนกับผู้ผลิตต่างประเทศ นำเอาเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องจักร ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ กระบวนการผลิต และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการ และนโยบายเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งผลจากการดำเนินการดังกล่าวทำให้อุตสาหกรรมเซรามิกเริ่มเปลี่ยนรูปแบบจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มาเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกในปัจจุบัน และอุตสาหกรรมเซรามิกที่ทำการผลิตเพื่อการส่งออกจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI ส่งผลให้อุตสาหกรรมเซรามิกของไทยมีการพัฒนาอย่างมาก โดยมีการขยายกำลังการผลิต และปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออก ทำให้มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกเพิ่มสูงขึ้นจาก 788 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2529 ไปเป็น 7,768 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2539 และ 15,301.2 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2545 แต่จากการศึกษาจะพบว่า ผู้ผลิตที่ทำการผลิตเซรามิกส่วนใหญ่ยังเป็น อุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยจะมีแหล่งผลิตที่สำคัญในภาคเหนืออยู่ที่จังหวัดลำปาง

6.2 การศึกษาภาวะทั่วไปของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง

จากการศึกษาข้อมูลในจังหวัดลำปางพบว่ามีจำนวนโรงงานที่ผลิตเซรามิกทั้งสิ้นประมาณ 180 โรงงาน โดยแบ่งเป็นโรงงานที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารจำนวน 58 โรงงาน และโรงงานที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับจำนวน 139 โรงงาน ซึ่งในการศึกษาได้แบ่งโรงงานที่ทำการสำรวจออกเป็น โรงงานที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารจำนวน 15 โรงงาน เป็นโรงงานขนาดเล็กจำนวน 8 โรงงาน โรงงานขนาดกลางจำนวน 6 โรงงาน และโรงงานขนาดใหญ่จำนวน 1 โรงงาน พบว่า มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนรวม 308,980,880 บาท จำนวนเงินลงทุนรวม 385,772,000 บาท มีกำลังการผลิตรวมทั้งหมดประมาณ 12,185,000 ชิ้นต่อเดือน และทำให้เกิดการจ้างงานประมาณ 3,821 คน

และผลจากการศึกษาในโรงงานที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โรงงานส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ส่วนในโรงงานขนาดเล็กพบว่าไม่มีโรงงานใดที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และผลิตภัณฑ์ที่โรงงานผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารขนาดเล็กผลิต จะเป็นผลิตภัณฑ์จำพวก Earthenware และ Stoneware ที่มีคุณภาพต่ำและมีราคาถูก ผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศเป็นหลัก ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์จำพวก พอร์ซเลน ที่มีคุณภาพสูง ซึ่งจะทำการผลิตเพื่อส่งออกเป็นสำคัญ โดยตลาดส่งออกที่สำคัญของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอิตาลี

สำหรับโรงงานที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับที่ทำการสำรวจทั้งสิ้นจำนวน 25 โรงงาน แบ่งเป็นโรงงานขนาดเล็กที่ทำการสำรวจจำนวน 22 โรงงาน และโรงงานขนาดกลางจำนวน 3 โรงงาน จากการศึกษาพบว่า มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนรวม 58,000,000 บาท จำนวนเงินลงทุนรวม 77,896,550 บาท มีกำลังการผลิตรวม 2,074,000 ชิ้นต่อเดือน และก่อให้เกิดการจ้างงานประมาณ 1,304 คน

และผลการศึกษพบว่า โรงงานที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ซึ่งโรงงานที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับในโรงงานขนาดเล็กเพื่อการส่งออก จะมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จากโรงงานขนาดกลาง โดยผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จะมีคุณภาพสูงกว่าผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายภายในประเทศ เนื่องจากในการผลิต จะใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ และแรงงานที่มีความชำนาญสูง รวมทั้งวัตถุดิบส่วนใหญ่จะทำจากโคมโกลท์ซึ่งมีเนื้อเบาและมีสีสันทสวยงาม โดยตลาดส่งออกที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ของชำร่วยและเครื่องประดับ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกง และไต้หวัน

6.3 นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเซรามิก

ในการวิเคราะห์การถ่ายโอนทางด้านผลประโยชน์และต้นทุน พบว่า ผู้ผลิตเซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับ ทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษได้รับการอุดหนุนในด้านราคาผลผลิต และในด้านการใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิตภายในประเทศ แต่ผู้ผลิตโดนเก็บภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อมจนต้องจ่ายต้นทุนปัจจัยการผลิตที่สามารถค้าระหว่างประเทศได้มากกว่าราคาในตลาดโลก

และในการวัดผลกระทบจากการใช้นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อราคาผลผลิต ราคาปัจจัยการผลิตที่มีการค้าระหว่างประเทศ และราคาปัจจัยการผลิตภายในประเทศ พบว่า ผู้ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษาถูกเก็บภาษีทางอ้อมซึ่งภาษีทางอ้อมนี้เป็นการหักส่วนที่ผู้ผลิตน่าจะได้รับออกไป สืบเนื่องจากนโยบายที่บิดเบือนของรัฐ ซึ่งจะส่งผลให้ราคาของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเซรามิกได้รับต่ำกว่าราคาในระดับที่สังคมได้ประโยชน์ แสดงให้เห็นว่านโยบายของรัฐส่งผลกระทบต่อผู้ผลิต

6.4 การวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมเซรามิก

การวิจัยและพัฒนาที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเซรามิก จะแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ได้แก่

1. การวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานภาคเอกชน โดยเกิดจากการรวมกลุ่มของภาคเอกชน และมีการจัดตั้งหน่วยงานอิสระขึ้นมาหลายแห่ง เพื่อดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิก เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมเซรามิก สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งดำเนินการในการนำเสนอ ประสานนโยบาย และเป็นตัวกลางในการดำเนินการระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาครัฐ สมาคมเซรามิกไทย ดำเนินงานด้านวิชาการในการหา

แนวทางในการปรับปรุงเทคโนโลยี และเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ และมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ เป็นต้น

2. การวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานของรัฐ โดยผ่านทางกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น โดยหน่วยงานรัฐแต่ละแห่งจะมีข้อจำกัด และมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความชำนาญเฉพาะทาง จำนวนบุคลากร และรูปแบบการบริหารองค์กร ในการช่วยเหลือและสนับสนุนในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาที่แตกต่างกัน รวมไปถึงข้อจำกัดของการดำเนินการในรูปแบบราชการ จึงทำให้ไม่สามารถสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ยังไม่สามารถแก้ภาคอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่

6.5 ปัญหาของอุตสาหกรรมเซรามิกและแนวทางในการแก้ไข

ปัญหาของอุตสาหกรรมเซรามิกที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการขาดความรับผิดชอบของแรงงาน มีการเข้าออกงานบ่อย ไม่กลัวที่จะหางานใหม่ เนื่องจากมีโรงงานให้เลือกเป็นจำนวนมาก และการขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ ทักษะความชำนาญ เนื่องจากไม่มีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน ปัญหาการขาดแคลนแหล่งเงินทุนระยะยาว ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ เนื่องจากสถาบันการเงิน และธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ระมัดระวังในการอนุมัติสินเชื่อ รวมทั้งมีขั้นตอนในการดำเนินการที่ยุ่งยาก เงื่อนไขมาก และใช้เวลานาน ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางรายประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนจนต้องเลิกกิจการไปในที่สุด ปัญหาในเรื่องของคุณภาพวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตไม่ได้มาตรฐาน ภาชนะนำเข้าวัตถุดิบมีอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในภูมิภาค และการขอคืนภาชนะนำเข้าวัตถุดิบมีความล่าช้า ส่วนในเรื่องของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ยังต้องนำเข้าเครื่องจักรมือสองจากต่างประเทศ ซึ่งมักจะขาดผู้ที่มีความรู้และความชำนาญในการใช้งาน และการแก้ไขสภาพเครื่องจักรให้ทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดศักยภาพในการออกแบบ และเลือกเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับลักษณะ และขนาดของการผลิตได้ ปัญหาการตัดราคา การลอกเลียนแบบสินค้า การเก็บภาษีรายได้ในอัตราที่สูง นอกจากนั้นยังต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาชนะนำเข้าวัตถุดิบ รวมไปถึงภาษีท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ปัญหาขั้นตอนในการส่งออกที่ยุ่งยาก และความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหาจึงเป็นเรื่องของภาครัฐที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลือในการวางแผน การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และเพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะนักวิชาการ นักออกแบบ และช่างฝีมือทาง

ด้านการขาดตลาดขายบนผลิตภัณฑ์เซรามิก รวมไปถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย การสนับสนุนทางการเงิน โดยจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาวที่มีเงื่อนไขไม่มาก โดยช่วยเหลือให้ได้รับการกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ การสนับสนุนเงินลงทุนเพื่อใช้ในการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต สำรวจ จัดหา พัฒนาแหล่งวัตถุดิบสำรองที่มีคุณภาพ และพัฒนาผู้ทำเหมืองวัตถุดิบให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ โดยต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ควบคุมการส่งออกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ และลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบ สนับสนุนอุตสาหกรรมที่ผลิตวัตถุดิบสำเร็จรูป สนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลทางการตลาด ควบคุมปัญหาการลอกเลียนแบบและการตัดราคากัน รวมทั้งปรับปรุงขั้นตอนในการส่งออกให้มีความสะดวกรวดเร็ว และรัฐบาลควรปรับปรุงการจัดเก็บภาษีให้เป็นธรรม และขยายการส่งเสริมการลงทุนอย่างทั่วถึง รวมทั้งกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อที่จะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างค่านิยมให้ของไทย พัฒนาด้านประสิทธิภาพการผลิต เพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตภายในประเทศ ให้ผู้ผลิตสามารถลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง และสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในตลาดโลกได้ดีขึ้น

6.6 ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยอาศัยแบบจำลองที่ใช้ในโปรแกรม (Policy Analysis Matrix : PAM)

จากการคำนวณหาค่า DRC ตามวิธีของ Pearson , Akrasanee และ Nelson , Juanjai Ajanant , Supote Chunanumtathumand Sorrayuth Meenaphant และ การคำนวณ DRC ตามวิธีของการวิเคราะห์นโยบายในรูปแบบของเมทริกซ์ (Policy Analysis Matrix : PAM) แล้วพบว่าค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าใกล้เคียงกันทั้ง 3 วิธี โดยผลการคำนวณหาค่า DRC ตามวิธีของ Pearson , Akrasanee และ Nelson Juanjai , Supote และ Sorrayuth และผลจากการวิเคราะห์โดยอาศัยแบบจำลองที่ใช้ในโปรแกรม (PAM) ซึ่งพิจารณาความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Measurement of Comparative Advantage) โดยมีผลกำไรทั้งในด้านผู้ผลิต และทางสังคม อัตราส่วนต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost Ratio : DRC) เป็นตัวชี้วัดปรากฏว่า

กำไรของผู้ผลิต จากการศึกษพบว่า การผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของข้าวสวยและเครื่องประดับ ทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษจะทำให้เกิดกำไรในระดับของผู้ผลิต ส่วนกำไรในระดับสังคม จากการศึกษพบว่า การผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของข้าวสวยและเครื่องประดับทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษจะทำให้ผลประโยชน์สุทธิ หรือกำไรทางสังคมแก่ผู้ผลิต แสดงให้เห็นว่า

ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเซรามิกเป็นผู้ผลิตที่มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

จากผลการศึกษาอัตราส่วนต้นทุนผู้ผลิต พบว่า ผู้ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของชำร่วยและเครื่องประดับ ทุกขนาดของโรงงานที่ทำการศึกษามีค่า Private Cost Ratio (PCR) ต่ำกว่า 1 ทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่าการผลิตเซรามิกทั้งสองประเภทเพื่อการส่งออกมีความได้เปรียบในการผลิตเซรามิกทั้งสองประเภทเพื่อการส่งออกคิดตามราคาตลาด

จากการศึกษาโรงงานเซรามิกที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับ ภายใต้สภาพการผลิตและระดับราคาของผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ทำการศึกษาทั้ง 2 ประเภทคือ เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และของชำร่วยและเครื่องประดับ ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 พบว่า การผลิตเซรามิกของโรงงานที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตเซรามิกเพื่อการส่งออกสูงกว่าโรงงานที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับ

ภายใต้สภาพการผลิตและระดับราคาของผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 โดยแยกตามขนาดของโรงงานที่ทำการศึกษาทั้ง 3 ขนาดโรงงานพบว่า การผลิตเซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของโรงงานขนาดใหญ่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารเพื่อการส่งออกมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้ผลิตในโรงงานผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารขนาดเล็ก และขนาดกลาง ตามลำดับ โดยค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าต่ำกว่า 1 ทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่าโรงงานเซรามิกที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของโรงงานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารเพื่อการส่งออก

และภายใต้สภาพการผลิตและระดับราคาของผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภท ของชำร่วยและเครื่องประดับที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 โดยแยกตามขนาดของโรงงานที่ทำการศึกษาทั้ง 2 ขนาดโรงงาน พบว่า การผลิตเซรามิกประเภทของชำร่วยและเครื่องประดับของโรงงานขนาดเล็กมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับเพื่อการส่งออกมากกว่าผู้ผลิตในโรงงานที่ทำการผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับของโรงงานขนาดกลาง โดยค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าต่ำกว่า 1 ทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่าโรงงานเซรามิกที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับของโรงงานขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับเพื่อการส่งออก

เมื่อทำการวิเคราะห์ความไหวตัวของการเปลี่ยนแปลงระดับราคาของผลิตภัณฑ์โดยที่ถ้าระดับราคาของผลิตภัณฑ์ลดลง 30 % แล้วจะส่งผลให้ค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 1 ทุก

ประเภทผลิตภัณฑ์และทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่า ถ้าระดับราคาของผลิตภัณฑ์ลดลง 30 % แล้ว อุตสาหกรรมเซรามิกที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับ จะไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ประเภท เพื่อการส่งออก และถ้าระดับราคาลดลง 20 % แล้วจะส่งผลให้ค่า DRC ที่คำนวณได้ของโรงงานเซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร โรงงานที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารขนาดกลาง โรงงานที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับ และโรงงานที่ผลิตของชำร่วยและเครื่องประดับขนาดกลาง และเล็ก มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ส่วนในโรงงานที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของโรงงานขนาดใหญ่และเล็ก ถ้าระดับราคาลดลง 20 % แล้วค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า โรงงานที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ส่วนในการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงระดับราคาลดลง 5 – 10 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % แล้ว พบว่า การเปลี่ยนแปลงระดับราคาของผลิตภัณฑ์ลดลง 5 – 10 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % จะส่งผลให้ค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 ทุกประเภทผลิตภัณฑ์และทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่า ถ้าระดับราคาของผลิตภัณฑ์ลดลง 5 – 10 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % แล้ว อุตสาหกรรมเซรามิกที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและของชำร่วยและเครื่องประดับยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ประเภท เพื่อการส่งออก

เมื่อทำการวิเคราะห์ความไหวตัวของ การเปลี่ยนแปลงระดับอัตราค่าจ้างแรงงานที่ใช้ในการผลิตโดยที่ถ้าระดับอัตราค่าจ้างแรงงานที่ใช้ในการผลิตลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % แล้ว พบว่าการเปลี่ยนแปลงระดับอัตราค่าจ้างแรงงานที่ใช้ในการผลิตลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % จะส่งผลให้ค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 ทุกประเภทผลิตภัณฑ์และทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่า ถ้าระดับอัตราค่าจ้างแรงงานที่ใช้ในการผลิตลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % แล้ว อุตสาหกรรมเซรามิกที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ประเภท เพื่อการส่งออก

เมื่อทำการวิเคราะห์ความไหวตัวของ การเปลี่ยนแปลงระดับราคาของวัตถุดิบที่สามารถค้าระหว่างประเทศได้ที่ใช้ในการผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % แล้ว พบว่า การเปลี่ยนแปลงระดับราคาวัตถุดิบที่สามารถค้าระหว่างประเทศได้ที่ใช้ในการผลิตลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % จะส่งผลให้ค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 ทุกประเภทผลิตภัณฑ์และทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่า ถ้าระดับราคาของวัตถุดิบที่สามารถค้าระหว่างประเทศได้ที่ใช้ในการผลิตลดลง 5 – 30 % และเพิ่ม

ขึ้น 5 – 30 % แล้ว อุตสาหกรรมเซรามิกที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและของชำร่วยและเครื่องประดับยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ประเภท เพื่อการส่งออก

และเมื่อทำการวิเคราะห์ความไหวตัวของการเปลี่ยนแปลงระดับราคาของพลังงานที่ใช้ในการผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % แล้ว พบว่า การเปลี่ยนแปลงระดับราคาของพลังงานที่ใช้ในการผลิตลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % จะส่งผลให้ค่า DRC ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 ทุกประเภทผลิตภัณฑ์และทุกขนาดโรงงานที่ทำการศึกษา แสดงว่าถ้าระดับราคาพลังงานที่ใช้ในการผลิตลดลง 5 – 30 % และเพิ่มขึ้น 5 – 30 % แล้วอุตสาหกรรมเซรามิกที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและของชำร่วยและเครื่องประดับยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ประเภท เพื่อการส่งออก

การวิเคราะห์ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเซรามิก และที่มีผลกระทบต่อระบบทางเศรษฐกิจของการผลิตเซรามิกทั้ง 2 ประเภทที่ทำการศึกษา คือ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และของชำร่วยและเครื่องประดับ ซึ่งเกิดจากผลของนโยบายของรัฐ และผลกระทบจากต่างประเทศ ซึ่งจะมีประโยชน์สำหรับการใช้วิเคราะห์ภาพรวมในเชิงเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของชำร่วยและเครื่องประดับที่ทำการศึกษาทั้ง 2 ประเภทได้เป็นอย่างดี

6.7 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษา พบว่า นโยบายในเรื่องภาษีศุลกากรนำเข้าของรัฐไม่มีผลในการคุ้มครองอุตสาหกรรมเซรามิกภายในประเทศ เนื่องจากผลิตภัณฑ์เซรามิกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อการส่งออก ในขณะที่เดียวกันการเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบประเภท เคมีภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต น้ำเคลือบ และวัตถุดิบสำเร็จรูป ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงควรยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบ และส่งเสริมให้มีการผลิตวัตถุดิบทดแทนการนำเข้า ผลประโยชน์จะตกอยู่กับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกภายในประเทศที่ได้วัตถุดิบราคาถูกลงสามารถทำการผลิตแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในตลาดโลกได้

2. สำนักงานส่งเสริมการลงทุน (BOI) ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ซัพพลายเออร์ที่ขายเครื่องจักร วัตถุดิบ สี และอื่น ๆ รวมทั้งผู้ประกอบการโรงงานเซรามิกในต่างประเทศย้ายฐานการผลิตมาตั้งโรงงานในประเทศไทยให้มากที่สุด โดยให้แรงจูงใจทางด้านภาษี ค่าธรรมเนียม ในการเข้ามาตั้งโรงงานในประเทศไทย เพราะถ้ามีการย้ายฐานการผลิตมาตั้งโรงงานในประเทศไทยจะทำให้ประหยัดต้นทุนการนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ และทำให้กลุ่มซัพพลายเออร์ และลูกค้า

ติดตามโรงงานเหล่านั้นมาที่ประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ควรมีการเสนอให้ สำนักงานส่งเสริมการลงทุน(BOI) ให้สิทธิประโยชน์กับโรงงานที่ใช้เครื่องจักรมือสองในกระบวนการผลิตที่มีการประหยัดพลังงานและมีประสิทธิภาพด้วย

3. รัฐบาลควรดูแลในเรื่องของราคาวัตถุดิบทั้งวัตถุดิบภายในประเทศ และวัตถุดิบนำเข้า โดยรัฐควรควบคุมการส่งออกวัตถุดิบ เช่น ดินขาว ดินเหนียว แร่เฟลด์สปาร์และควอร์ต เนื่องจากอุตสาหกรรมเซรามิกในประเทศไทยยังต้องการใช้เป็นจำนวนมาก หากปริมาณการผลิตมีไม่เพียงพอจะทำให้ราคาวัตถุดิบในประเทศสูงขึ้น ยิ่งหากต้องนำเข้าจะมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นจึงควรออกมาตรการในการกำหนด

4. ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของโรงงานเซรามิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่ผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับ ทั้งนี้เพื่อความเข้มแข็งทางการตลาดแทนที่จะแข่งขันตัดราคากันเอง เพิ่มอำนาจในการต่อรองกับตลาด รวมทั้งการขอรับการส่งเสริมลงทุนจากรัฐบาล ซึ่งสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของกิจการ หรือการรวมตัวกันในรูปของสมาคมผู้ประกอบการ ร่วมมือกันในการจัดซื้อวัตถุดิบ การผลิต การส่งออก และการจัดงานแสดงสินค้าทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้มีต้นทุนที่ต่ำกว่าแยกกันดำเนินการ และสามารถควบคุมปัญหาในการลอกเลียนแบบสินค้าลงได้

5. จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่ไม่มีความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนเอง และไม่สามารถออกแบบให้ตรงกับความต้องการของตลาดได้ ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหา คือ การพัฒนาศูนย์ออกแบบ โดยเป็นรูปแบบของบริษัทเอกชนที่ให้บริการด้านการออกแบบโดยใช้นักออกแบบมืออาชีพ เพราะว่าจะมีความคล่องตัวและมีแรงจูงใจในการทำงานมากกว่าหน่วยงานของรัฐ แต่ถ้ารัฐอยากจจะร่วมลงทุนในบริษัทนี้ก็ทำให้เกิดขึ้นได้ โดยบริษัทจะต้องรับออกแบบให้กับผลิตภัณฑ์เซรามิก ทำหน้าที่กำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์และผลิตบุคลากรในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นสากลได้ดีขึ้น

6. จากการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์เซรามิกคุณภาพต่ำในตลาดระดับล่างไทย ไม่สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากประเทศจีนได้ ดังนั้นผู้ผลิตภายในประเทศควรปรับปรุงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกที่มีคุณภาพสูงขึ้นได้ โดยอาศัยความได้เปรียบของไทยในเรื่องของแรงงานที่มีฝีมือ และควรพัฒนาในเรื่องของคุณภาพของผลิตภัณฑ์และรูปแบบที่มีความเป็นสากล

7. เนื่องจากภาวะการแข่งขันของอุตสาหกรรมเซรามิกในตลาดที่สำคัญ จะมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ดังนั้นผู้ประกอบการควรเจาะตลาดใหม่ ๆ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ประเทศในแถบตะวันออกกลาง บรูไน ออสเตรเลีย ซึ่งถือเป็นตลาดระดับบน ตลาดอาเซียน ตลาดแคนาดา ทดแทนตลาดเดิมที่เสียส่วนแบ่งการตลาดให้กับประเทศคู่แข่งไป โดยหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงการต่างประเทศ จะต้องเป็นตัวประสานงานระหว่างผู้ประกอบการภายในประเทศกับคู่ค้าในต่างประเทศ โดยการส่งข้อมูลความต้องการ รสนิยม การจัดงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ มาให้ผู้ผลิตภายในประเทศ

8. อุตสาหกรรมเซรามิกของไทยกำลังเผชิญหน้ากับคู่แข่งใหม่ ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน เช่น จีนและเวียดนาม ก็เป็นโอกาสที่ไทยจะต้องแสวงหาช่องทางพิเศษ (niche) และโอกาสใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้อุตสาหกรรมอยู่รอดได้ โดยการเปลี่ยนมาทำการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีมูลค่าสูงเป็นแนวทางสำคัญที่จะหนีจากการแข่งขันในตลาดล่างที่ดุเดือด และเข้มข้นขึ้นทุกวันไป โดยจะต้องหันมาทำการผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น ถ้วยชามและเครื่องประดับที่มีคุณภาพสำหรับตลาดบน ผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นรูป และ / หรือ วาดลวดลายด้วยมือ พัฒนาสินค้า high touch สำหรับตลาดบน เป็นต้น

9. ภาครัฐควรพยายามสร้างการแข่งขันให้ถูกต้องตามกติกา และให้เกิดความยุติธรรมมากขึ้น โดยถ้าเป็นการแข่งขันระหว่างประเทศควรป้องกันไม่ให้สินค้าหนีภาษีเข้ามาแข่งขันกับสินค้าภายในประเทศ รัฐบาลควรสร้างความเท่าเทียมกันในการแข่งขัน โดยสนับสนุนโรงงานให้เหมือน ๆ กัน ไม่ควรให้มีความได้เปรียบหรือเสียเปรียบในการแข่งขัน และพยายามให้โรงงานเซรามิกภายในประเทศพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุด จึงจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

6.8 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณที่ทำการศึกษา กำลังคน และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ดังนั้นในการสำรวจอุตสาหกรรมเซรามิกจึงต้องจำกัดขอบเขตไว้เฉพาะโรงงานเซรามิกในจังหวัดลำปางจังหวัดเดียว ดังนั้นผลการศึกษาอาจจะคลาดเคลื่อนไปจากภาพรวมของอุตสาหกรรมเซรามิกของประเทศได้

2. ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ DRC ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างต้นทุนการผลิต เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความลับทางธุรกิจ และข้อมูลบางอย่างผู้ประกอบการไม่สามารถเปิดเผยได้ ดังนั้นในการศึกษาจึงต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกต ทำให้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาจจะคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากเป็นตัวเลขที่ได้จากการประมาณการมาจากผู้ผลิตเท่านั้น

3. นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างต้นทุนในการผลิตเซรามิกทั้ง 2 ประเภทที่ทำการศึกษาคือ เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และของชำร่วยและเครื่องประดับ ต้องอาศัยสัดส่วนโครงสร้างต้นทุนในการผลิตเซรามิกในปี พ.ศ. 2544 ของกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นพื้นฐานในการประเมิน ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการประเมิน โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าเสื่อมราคานั้นทราบเพียงสัดส่วนโดยรวมไม่สามารถจำแนกได้ชัดเจนว่าเป็นค่าประปา ค่าโทรศัพท์ ค่าขนส่ง ฯลฯ หรือค่าเสื่อมราคาที่ดิน อาคาร และเครื่องจักรอุปกรณ์ เป็นสัดส่วนเท่าไร ดังนั้น จึงทำให้ไม่สามารถแยกได้ว่าส่วนใดเป็นปัจจัยวัสดุที่สามารถค้าระหว่างประเทศได้ หรือปัจจัยวัสดุที่ไม่สามารถค้าระหว่างประเทศได้ หรือส่วนที่เป็นมูลค่าเพิ่มในการศึกษาคั้งนี้จึงอนุมานให้ค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าเสื่อมราคาอยู่ในส่วนของวัตถุดิบที่ไม่สามารถค้าระหว่างประเทศได้ ซึ่งอาจจะทำให้ผลของการคำนวณค่า DRC คลาดเคลื่อนไปได้บ้างเล็กน้อย

4. ในการคำนวณจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิต (Input - Output Table) ในการแยกปัจจัยประเภทวัสดุที่ไม่สามารถค้าระหว่างประเทศได้ และปัจจัยที่มีใช้วัสดุออกเป็นปัจจัยภายในประเทศ ปัจจัยจากต่างประเทศ และมูลค่าเพิ่ม แต่เนื่องจากตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิตที่มีอยู่ล่าสุด คือ พ.ศ. 2540 ดังนั้นจึงอาจจะทำให้การแยกปัจจัยการผลิตไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในช่วงเวลาปัจจุบัน และมีความคลาดเคลื่อนขึ้นได้ เนื่องจากหน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ และกำลังคน ดังนั้นภาพรวมของโครงสร้างอุตสาหกรรมอาจจะไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณอาจมีการบิดพลิ้วได้

6.9 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. ควรมีการสำรวจโรงงานเซรามิกที่ตั้งอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้ข้อมูลจากการสำรวจสามารถใช้เป็นตัวแทนของอุตสาหกรรมเซรามิกทั่วประเทศ และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเซรามิกได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเซรามิกของไทย เปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ จีน เวียดนาม อิตาลี และสเปน รวมทั้งเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน เพื่อตอบคำถามว่าการผลิตเซรามิกประเภทต่าง ๆ ประเทศใดมี

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าประเทศอื่น รวมถึงการนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการประเมินถึงโอกาสในการเป็นศูนย์กลางในการผลิตและส่งออกเซรามิกของไทย

3. ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบเมื่อประเทศจีนเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ว่าจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเซรามิกของไทย เพื่อจะได้เตรียมรับการสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงขึ้น พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และหาโอกาสใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้อุตสาหกรรมสามารถอยู่รอดได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved